

บันทึกการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ครั้งที่ ๑๒๐

วันจันทร์ ที่ ๔ เมษายน ๒๕๕๙

ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาติ สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายนครินทร์ สิงห์เสนา	โฆษกกรรมการ
๖. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๗. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๘. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๙. นายธิตินันท์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๐. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๑. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๒. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๓. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๔. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๕. นายศุภชัย ยาวะประภา	กรรมการ
๑๖. นายอัชพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๗. พลเอก อภิสิทธิ์ เจริญพานิช	กรรมการ
๑๘. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขานุการกรรมการ คนที่สอง

กรรมการผู้ไม่มาประชุม คือ

๑. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	(ลาการประชุม)
๒. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	(ลาการประชุม)
๓. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

**ผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร**

๑. นายนาถะ ดวงวิชัย

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา

๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาบุคลากร

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์

๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด

๒. นางสาวฐิติพร วิชัยชนพัฒน์

เริ่มประชุมเวลา ๑๔.๕๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

คณะกรรมการมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

(บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘ ถึงครั้งที่ ๑๑๙ วันศุกร์ ที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๙ อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง)

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา**พิจารณาจัดทำคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุป**

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหาในการรณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญ รายงานผลการดำเนินการของคณะอนุกรรมการว่า คณะอนุกรรมการได้มีการประชุมพิจารณาเรื่องการจัดทำเนื้อหาสรุปย่อสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญที่จะต้องส่งให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์เอกสารหรือ букเล็ต (booklet) เพื่อใช้ในการเผยแพร่สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ โดยเนื้อหาของเอกสารดังกล่าวจะประกอบด้วยสรุปย่อสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เหตุผลที่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ และเหตุผลที่ไม่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดทำเอกสารหรือ букเล็ตที่ใช้ในการเผยแพร่สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยแสดงเหตุผลที่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ และเหตุผลที่ไม่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญนั้นไม่เหมาะสม และอาจมีการนำเรื่องดังกล่าวไปฟ้องร้องคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าปฏิบัติหน้าที่

ไม่เป็นกลาง คณะกรรมการจึงไม่ควรจัดส่งสรุปย่อสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญให้แก่คณะกรรมการการเลือกตั้ง

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหาในการรณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญ ชี้แจงว่า ผู้แทนจากคณะกรรมการการเลือกตั้งที่ได้เข้าร่วมประชุมกับคณะอนุกรรมการแจ้งว่า ในการจัดทำเอกสารหรือบัญชีของคณะกรรมการการเลือกตั้งจะนำข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญมากำหนดเป็นเนื้อหาในหัวข้อเรื่องเหตุผลที่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ และเหตุผลที่ไม่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่เฉพาะการจัดให้มีการลงคะแนนเสียงประชามติเท่านั้น ไม่มีหน้าที่ในการเสนอเหตุผลที่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ และเหตุผลที่ไม่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ

- คณะกรรมการการเลือกตั้งมีแนวคิดที่จะจัดให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญระหว่างคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกับผู้มีความเห็นต่าง

- คณะกรรมการควรสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงประชามติที่มีอายุน้อยหรือที่มีอายุสิบแปดปี ในวันเลือกตั้ง (new voter หรือ young voter)

- ในการทำประชามติรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ นั้น คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่ในการเผยแพร่เชิญชวนและอธิบายหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการลงประชามติเท่านั้น ส่วนผู้ที่มีหน้าที่ชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาในการทำประชามติ คือ หน่วยงานเจ้าของเรื่อง

- คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีหน้าที่ในการจัดทำเหตุผลข้อดีหรือข้อเสียของร่างรัฐธรรมนูญ การดำเนินการของคณะกรรมการการเลือกตั้งดังกล่าวอาจถือเป็นการปฏิบัติหน้าที่ไม่เป็นกลาง

นายธนาวุฒิ สัจข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ชี้แจงว่า ในการประชุมคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการออกเสียงประชามติร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้มีผู้แทนจากคณะกรรมการการเลือกตั้งนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับการจัดเวทีให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับร่างรัฐธรรมนูญระหว่างคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกับผู้มีความเห็นต่าง ซึ่งตนในฐานะกรรมการวิสามัญได้ทักท้วงในประเด็นดังกล่าวแล้วว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรจัดเวทีให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความเห็นในลักษณะดังกล่าว รวมทั้งคณะกรรมการการเลือกตั้งไม่ควรจัดทำเหตุผลข้อดีหรือข้อเสียของร่างรัฐธรรมนูญ สิ่งที่คณะกรรมการการเลือกตั้งควรเร่งดำเนินการคือการประสานงานกับกระทรวงมหาดไทยในเรื่องข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงประชามติโดยเร็ว เนื่องจากจะมีผลต่อการจัดทำบัญชีของผู้ที่มีสิทธิลงคะแนนเสียงประชามติซึ่งมีจำนวนประมาณสามล้านคน

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดทำเอกสารหรือบัญชีที่แสดงเหตุผลที่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ และเหตุผลที่ไม่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ อาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องความเป็นกลางของคณะกรรมการการเลือกตั้ง คณะกรรมการการเลือกตั้งจึงไม่ควรจัดทำเหตุผลเกี่ยวกับข้อดีหรือข้อเสียของร่างรัฐธรรมนูญ การดำเนินการดังกล่าวอาจทำให้เกิดปัญหาในการทำประชามติ ดังนั้น คณะกรรมการจึงควรมีหนังสือแจ้งคณะกรรมการการเลือกตั้งว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ต้องการมีส่วนร่วมในการจัดทำเอกสารหรือบัญชีของคณะกรรมการการเลือกตั้งที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุผลที่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ และเหตุผลที่ไม่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ มอบหมายให้นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ และนายธนาวุฒิ สัจข์ทอง เลขานุการกรรมการ คนที่สอง ไปร่วมประชุมกับคณะกรรมการการเลือกตั้งและหน่วยงานเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจงและยืนยันความเห็นของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญว่า

คณะกรรมการการเลือกตั้งไม่มีอำนาจในการจัดทำเหตุผลที่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ และเหตุผลที่ไม่ควรลงมติรับร่างรัฐธรรมนูญ

จากนั้น นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหาในการรณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเอกสารคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ โดยย่อ ซึ่งแบ่งเนื้อหาเป็นสามส่วน ได้แก่ ส่วนที่ ๑ กระบวนการขั้นตอนในการร่างรัฐธรรมนูญ ส่วนที่ ๒ เรื่องใหม่ในรัฐธรรมนูญมีเนื้อหาจำนวน ๑๖ ข้อ และส่วนที่ ๓ ประชาชนและสังคมจะได้อะไรจากร่างรัฐธรรมนูญมีเนื้อหาจำนวน ๑๐ ข้อ สรุปได้ดังนี้

ส่วนที่ ๑ กระบวนการขั้นตอนในการร่างรัฐธรรมนูญ มีเนื้อหา ดังนี้

“กว่าจะมาเป็นรัฐธรรมนูญ ประชุม ๑๑๕ ครั้ง รับฟังมากกว่า ๓๐ ครั้ง ได้รับความเห็นจากทุกกลุ่ม มีทั้งหมด ๒๗๙ มาตรา แก้ไขจากร่างเดิม ๘๘ มาตรา ยุบรวม ๖ มาตรา ร่างใหม่ ๑๕ มาตรา”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- เสนอแก้ไขเป็น “กว่าจะมาเป็นร่างรัฐธรรมนูญ” และ “รับฟังทั่วทุกภาคมากกว่า ๓๐ ครั้ง”
- ควรเพิ่มรายละเอียดว่ามีการเดินทางไปรับฟังความคิดเห็นมากกว่า ๓๐ ครั้ง ณ สถานที่ใดบ้าง
- ในการเดินทางไปอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญนั้น ควรอธิบายถึงขั้นตอนการร่างรัฐธรรมนูญว่าเป็นไปตามกรอบมาตรา ๓๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ รวมทั้งกรอบการร่างรัฐธรรมนูญของคณะรักษาความสงบแห่งชาติด้วย

- เสนอตัดคำว่า “แก้ไขจากร่างเดิม ๘๘ มาตรา ยุบรวม ๖ มาตรา ร่างใหม่ ๑๕ มาตรา” ออก ประธานกรรมการกล่าวว่า การอธิบายเนื้อหาสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญในเวทีเผยแพร่สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญนั้น ควรคำนึงถึงระยะเวลาในการอธิบายเผยแพร่สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญในแต่ละเวทีและกลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมเวทีดังกล่าวด้วย ดังนั้น เสนอแก้ไขส่วนที่ ๑ เป็น “กว่าจะมาเป็นรัฐธรรมนูญ ประชุม ๑๑๕ ครั้ง รับฟังทั่วทุกภาคจากภาคส่วนต่างๆ มากกว่า ๓๐ ครั้ง มีผู้ส่งความคิดเห็นมาเสนอแนะมากกว่า ๕๐๐ ฉบับ ร่างสุดท้ายมีทั้งหมด ๒๗๙ มาตรา” โดยคณะอนุกรรมการควรปรับปรุงเนื้อหาส่วนที่ ๑ ให้เหมาะสมกับรูปแบบของเอกสารด้วย

ส่วนที่ ๒ เรื่องใหม่ในรัฐธรรมนูญ มีเนื้อหาจำนวน ๑๖ ข้อ ดังนี้

ข้อ ๑ มีเนื้อหาดังนี้

“ประชาชนได้รับสิทธิเสรีภาพที่เป็นจริง อะไรที่ไม่ห้าม หรือไม่มีกฎหมายบัญญัติไว้ประชาชนก็ยังสามารถทำได้”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขข้อ ๑ เป็น “ส่วนที่ ๒ เรื่องใหม่ในรัฐธรรมนูญ” และแก้ไขข้อ ๑ เป็น “ข้อ ๑ อะไรที่ไม่ห้ามไว้ในกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญ ประชาชนย่อมมีสิทธิทำได้”

ข้อ ๒ มีเนื้อหาดังนี้

“ประชาชนและชุมชนมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว มีสิทธิและได้รับการคุ้มครองในการติดตาม เร่รังรัด ร้องทุกข์หรือฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐ มีสิทธิอนุรักษ์ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ จัดการ บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความ

หลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน และเข้าชื้อกันเพื่อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการ ได้อันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ข้อ ๒ มีเนื้อหาเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในส่วนที่ ๓ ประชาชนและสังคมจะได้อะไรจากร่างรัฐธรรมนูญในข้อ ๘ จึงเสนอตัดข้อ ๒ ออก

- ข้อ ๒ ควรเพิ่มรายละเอียดของหมวดหน้าที่ของรัฐด้วย

- ควรเพิ่มเรื่องการให้ประชาชนในพื้นที่สามารถดำเนินงานร่วมกับภาคส่วนอื่นในการส่งเสริม ภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามทั้งของท้องถิ่นด้วย

ประธานกรรมการเสนอปรับปรุงเนื้อหา ข้อ ๒ โดยให้มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิทธินอกเหนือจากสิทธิที่เคยมีอยู่แล้ว ซึ่งในร่างรัฐธรรมนูญนี้กำหนดให้เพิ่มสิทธิในเรื่องใหม่ และให้ยกตัวอย่างเกี่ยวกับสิทธิ ดังกล่าวด้วย

ข้อ ๓ มีเนื้อหาดังนี้

“รัฐมีหน้าที่ทั้งหลายในการจัดบริการสาธารณะอันเป็นสิทธิที่ประชาชนพึงจะได้รับตามสิทธิอื่นๆ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “ข้อ ๓ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดบริการเพื่อให้สิทธิของประชาชนสมบูรณ์ขึ้น”

ข้อ ๔ มีเนื้อหาดังนี้

“ได้วางระบบการเมือง ปกป้องคนโกงเข้ามาทำงานการเมืองอย่างเข้มแข็ง เด็ดขาด ตั้งแต่ไม่ให้สมัครผู้แทนและเมื่อเข้ามาดำรงตำแหน่ง ก็วางกลไกการตรวจสอบจากองค์กรอิสระหน่วยงานรัฐบาลและภาคประชาชน พรรคการเมืองจึงต้องคัดเลือกคนใจซื่อ มือสะอาด เก่งจริง เข้ามา เมื่อคนดีมาเล่นการเมือง การบริหารบ้านเมืองก็โปร่งใส มีคุณภาพ”

ที่ประชุมไม่มีการแก้ไข

ข้อ ๕ มีเนื้อหาดังนี้

“ให้ทุกคนไม่ว่ายากดีมีจนมีสิทธิเสมอภาคทางการเมือง หนึ่งคน หนึ่งเสียง ไม่ว่าจะเลือกใคร ทุกคะแนนมีความสำคัญไปเฉลี่ยให้ผู้ที่เราเลือก และให้คนทุกกลุ่มทุกอาชีพส่งคนสมัคร ส.ว. ได้”

นายภัทรธำ คำพิทักษ์ กรรมการ เสนอให้แยกเรื่องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เป็นข้อใหม่

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “...และให้คนทุกกลุ่มทุกอาชีพลงสมัคร ส.ว. ได้” และให้เพิ่มข้อใหม่ ดังนี้ “ให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง โดยให้ทุกกลุ่มอาชีพลงสมัคร เป็น ส.ว. ได้”

ข้อ ๖ มีเนื้อหาดังนี้

“วางขั้นตอนการปฏิรูปประเทศ ที่เป็นปัญหาหมักหมมมานาน ๗ ด้านให้เสร็จภายใน ๕ ปี อาทิ เรื่องการลดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกันของคนจนกับคนรวย คำนึงถึงปากท้องประชาชน การทำมาหากิน การดูแลสุขภาพตั้งแต่เกิดจนตาย การส่งเสริมความสามัคคีปรองดอง”

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ เสนอเพิ่มรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่มีอยู่เจ็ดด้าน ให้ชัดเจน

ประธานกรรมการเสนอตัดคำว่า “ปรองดอง” ออก และเพิ่มตัวอย่างของปัญหาทั้งเจ็ดด้าน

ข้อ ๗ มีเนื้อหา ดังนี้

“วางยุทธศาสตร์ชาติที่จะต้องพัฒนาอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง เป็นเป้าหมายระยะยาว ๒๐ ปี ให้ทุก
รัฐบาลต้องปฏิบัติอย่างเคร่งครัด อาทิ จัดระบบบริหารกระบวนการตามยุทธศาสตร์ การวางกลไกการ
กระจายการถือครองที่ดิน การช่วยเหลือชาวไร่ ชาวนาที่ยากไร้ การคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ วิธีที่ประชาชน
เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็น การจัดงบประมาณของรัฐต้องสอดคล้อง
กับยุทธศาสตร์ชาติ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเนื้อหาเป็น “ข้อ ๗ มีแนวทางในการคุ้มครองและพัฒนาใหม่ เช่น การ
วางกลไกการกระจายการถือครองที่ดิน การช่วยเหลือชาวไร่ ชาวนาให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนการ
คุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์” และให้นำเรื่องยุทธศาสตร์ชาติไปกำหนดเป็นข้อใหม่ ดังนี้ “จัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ
เพื่อกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาประเทศในระยะยาวเพื่อให้ต่อเนื่องกัน”

ข้อ ๘ มีเนื้อหา ดังนี้

“มีประตุถูกฉ้อโกงให้ออกเมื่อถึงคราวจำเป็นจริงๆ บริหารบ้านเมืองไม่ได้โดยไม่ต้องมีการปฏิวัติ
ให้เลือนายกคนนอกมาทำงานชั่วคราว ให้พยายามที่ประเทศตกอยู่ในภาวะหน้าส่วหน้าขวานได้ โดยได้
วางขั้นตอนไว้อย่างรอบคอบ รัดกุม หลายชั้น ไม่ให้มีการฉวยโอกาสให้กลายเป็นเผด็จการโดยง่าย
เพราะอำนาจการตัดสินใจสุดท้ายก็อยู่ที่สภาผู้แทนราษฎรนั่นเอง”

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ กล่าวว่า ควรกำหนดให้มีกลไกที่จะทำให้กลุ่มที่มีความคิดเห็น
ที่แตกต่างมาเจรจาร่วมกันด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “ข้อ ๘ มีกลไกเพื่อเป็นทางออกในกรณีที่ประเทศเกิดปัญหา
อย่างรุนแรง โดยให้องค์กรที่เกี่ยวข้องได้พูดคุยหาทางออกร่วมกัน” และปรับปรุงเนื้อหาให้เหมาะสม

ข้อ ๙ มีเนื้อหา ดังนี้

“กำหนดให้มีมาตรการที่จะดูแลให้ภาษีที่ประชาชนจ่ายให้รัฐทางตรงและทางอ้อม (ภาษีมูลค่าเพิ่ม
ที่ผูกติดกับสินค้า) ได้รับการจัดสรรและใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อคนไทยทุกคน”

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหาในการ
รณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ข้อ ๙ เป็นเรื่องงบประมาณรายจ่ายที่จะต้องมีการจัดสรรงบประมาณที่มี
ประสิทธิภาพซึ่งเป็นไปตามหลักการของร่างรัฐธรรมนูญ

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “ข้อ ๙ กำหนดให้มีมาตรการที่จะดูแลให้งบประมาณของรัฐไม่
รั่วไหลไปในระหว่างทางก่อนถึงมือประชาชน”

ข้อ ๑๐ มีเนื้อหา ดังนี้

“มาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “กำหนดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมของนักการเมือง ข้าราชการ
และเจ้าหน้าที่ของรัฐ และมีบทลงโทษผู้ฝ่าฝืนมาตรฐานทางจริยธรรมอย่างร้ายแรง”

ข้อ ๑๑ มีเนื้อหา ดังนี้

“กำหนดให้การปกครองและการบริหารงานท้องถิ่นมีความโปร่งใส เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ
ประชาชน และประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอความต้องการและตรวจสอบการทำงานขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น”

ที่ประชุมไม่มีการแก้ไข

ข้อ ๑๒ มีเนื้อหาดังนี้

“องค์กรอิสระ เพิ่มอำนาจให้ กกต. เพื่อจะทำหน้าที่จัดหรือดำเนินการเลือกตั้งและการออกเสียงประชามติ ให้เป็นโดยสุจริต และเที่ยงธรรม กำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงและเสนอแนะหน่วยงานของรัฐเพื่อขจัด/ระงับความเดือดร้อน ความไม่เป็นธรรม กำหนดให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน ทำหน้าที่แสวงหาข้อเท็จจริงและเสนอแนะมาตรการ/แนวทางแก้ไข เยียวยาการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมเพิ่มอำนาจให้ ป.ป.ช. ทำหน้าที่ไต่สวนและให้ความเห็นกรณีผู้มีพฤติการณ์ร่ำรวยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ ปกปิดบัญชี ฝ่าฝืนกฎหมายหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานจริยธรรมได้เข้มแข็งยิ่งขึ้น กำหนดให้ คตง. ทำหน้าที่ตรวจสอบ ให้คำปรึกษาแนะนำ แก้ไขข้อบกพร่องเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินแผ่นดิน และที่สำคัญคือให้องค์กรอิสระร่วมมือและช่วยเหลือกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละองค์กร และถ้าองค์กรอิสระใดเห็นว่าผู้กระทำการอันไม่ชอบด้วยกฎหมายแต่อยู่ในหน้าที่และอำนาจขององค์กรอิสระอื่น ให้แจ้งองค์กรอิสระนั้นทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป”

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า ความในตอนแรกเป็นบทบาทหน้าที่เดิมขององค์กรอิสระ ไม่ใช่เรื่องใหม่ในรัฐธรรมนูญ ควรตัดออก

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “จัดให้้องค์กรอิสระเป็นองค์กรที่ถ่วงดุลและตรวจสอบการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน้องค์กรอิสระก็จะถูกตรวจสอบด้วย”

นายอภิชาติ สุจริตานนท์ รองประธานกรรมการ คนที่สอง เสนอให้เพิ่มข้อใหม่ โดยเพิ่มความเกี่ยวกับการขยายสิทธิเลือกตั้งของบุคคลที่อายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้บุคคลผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง แต่ร่างรัฐธรรมนูญนี้ได้ขยายสิทธิให้บุคคลที่มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งได้

ข้อ ๑๓ มีเนื้อหาดังนี้

“ทำพรรคการเมืองให้เป็นของประชาชน”

ที่ประชุมไม่มีการแก้ไข

ข้อ ๑๔ มีเนื้อหาดังนี้

“ประชาชนรู้ตัวนายกรัฐมนตรีล่วงหน้าก่อนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง”

นายอมร วาณิชวิวัฒน์ โฆษกกรรมการ เสนอแก้ไขเป็น “ประชาชนรู้ตัวว่าที่นายกรัฐมนตรีล่วงหน้าก่อนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “ประชาชนรู้ตัวผู้มีสิทธิเป็นนายกรัฐมนตรีล่วงหน้าก่อนลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง”

ข้อ ๑๕ มีเนื้อหาดังนี้

“งบประมาณที่ค้ำนึ่งถึงเพศ วัย และความหลากหลาย”

ประธานกรรมการเสนอตัดคำว่า “และความหลากหลาย” ออก เนื่องจากอาจเกิดการตีความว่าหมายถึงเรื่องความหลากหลายทางเพศได้

นางจุรี วิจิตรวาทการ กรรมการ กล่าวว่า คำว่า “ความหลากหลาย” หมายความว่าคนพิการ คนยากจน และผู้ด้อยโอกาสด้วย

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “งบประมาณที่ค้ำนึ่งถึงความจำเป็นและความต้องการที่แตกต่างกันของเพศ วัย และสภาพของบุคคล”

ข้อ ๑๖ มีเนื้อหาดังนี้

“การทำงานที่ร่วมมือและช่วยเหลือกันทั้งราชการและองค์กรอิสระ”
ที่ประชุมไม่มีการแก้ไข

ส่วนที่ ๓ ประชาชนและสังคมจะได้อะไรจากร่างรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑ มีเนื้อหาดังนี้

“คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตั้งแต่ในท้องแม่ไปจนแก่เฒ่า ประเด็นสำคัญที่คุ้มครอง ได้แก่ มาตรการได้รับความคุ้มครองในช่วงระหว่างก่อนและหลังการคลอดบุตร”

ที่ประชุมไม่มีการแก้ไข

ข้อ ๒ มีเนื้อหาดังนี้

“เด็กได้รับการศึกษาตั้งแต่อนุบาลหนึ่งจนจบการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลาสิบสองปีอย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การอบรมดูแลก่อนอนุบาลและการศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ รัฐยังมีกองทุนช่วยเหลือผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ด้วย”

นายภัทร คำพิทักษ์ กรรมการ กล่าวว่า ควรเพิ่มความว่า “...จัดให้มีการอบรมดูแลก่อนอนุบาลและการศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ...”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “เด็กได้รับการศึกษาตั้งแต่อนุบาลหนึ่งจนจบการศึกษาภาคบังคับเป็นเวลาสิบสองปีอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การอบรมดูแลก่อนอนุบาลและการศึกษาต่อหลังจากการศึกษาภาคบังคับ รัฐจะไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายก็ได้ ในกรณีที่มิใช่ค่าใช้จ่าย รัฐต้องช่วยเหลือผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์โดยจัดตั้งกองทุนขึ้น”

ข้อ ๓ มีเนื้อหาดังนี้

“ยามเจ็บป่วยประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรแก้ไขเป็น “ยามเจ็บป่วยประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง ครอบคลุมการป้องกันโรคและการฟื้นฟู”

- ควรแก้ไขเป็น “บุคคลผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับบริการของรัฐโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “ยามเจ็บป่วยประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพอย่างทั่วถึง ครอบคลุมการป้องกันโรคและการฟื้นฟู คนยากไร้ได้รับการรักษาฟรี”

ข้อ ๔ มีเนื้อหาดังนี้

“เพิ่มสิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาล พัฒนาหลักประกันสุขภาพ ประกันสังคม และการรักษาพยาบาลเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การปฏิรูประบบหลักประกันสุขภาพตามร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้กล่าวถึงการเพิ่มสิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาล เพียงแต่ปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้มีการบริหารจัดการที่ดีขึ้นเท่านั้น

- ควรแก้ไขเป็น “พัฒนาสิทธิประโยชน์การรักษาพยาบาล พัฒนาหลักประกันสุขภาพ ประกันสังคม และการรักษาพยาบาลเจ้าหน้าที่ของรัฐ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “มีการปฏิรูปเพื่อปรับระบบหลักประกันสุขภาพให้ประชาชนได้รับสิทธิและประโยชน์จากการบริหารจัดการ และการเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพและสะดวกทัดเทียมกัน”

ข้อ ๕ มีเนื้อหา ดังนี้

“กำหนดมาตรการและกลไกเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกแก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส”

ที่ประชุมไม่มีการแก้ไข

ข้อ ๖ มีเนื้อหา ดังนี้

“อายุหกสิบปีและไม่มีรายได้พอเลี้ยงชีพย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐและยังมี สิทธิและเสรีภาพอื่นๆ ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานสากล”

ประธานกรรมการเสนอตัดคำว่า “และยังมีสิทธิและเสรีภาพอื่นๆ ที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานสากล” ออก

ข้อ ๗ มีเนื้อหา ดังนี้

“ปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม สร้างหลักประกันความเป็นธรรมให้ประชาชนจากการปฏิรูปตำรวจ อัยการ”

ประธานกรรมการกล่าวว่า ร่างรัฐธรรมนูญนี้ไม่มีการปฏิรูปอัยการ ควรตัดคำว่า “อัยการ” ออก

ข้อ ๘ มีเนื้อหา ดังนี้

“กำหนดให้ประชาชนและชุมชนมีสิทธิได้รับทราบและเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะ ในครอบครองของหน่วยงานของรัฐ เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการ พิจารณาโดยรวดเร็ว มีสิทธิและได้รับการคุ้มครองในการติดตาม เร่งรัด ร้องทุกข์ หรือฟ้องร้องหน่วยงาน ของรัฐ มีสิทธิอนุรักษ์ ฟื้นฟู หรือส่งเสริมภูมิปัญญา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณี อันดีงามทั้งของท้องถิ่นและของชาติ จัดการบำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืน และเข้าชื่อกันเพื่อเสนอแนะ ต่อหน่วยงานของรัฐให้ดำเนินการใดอันจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนหรือชุมชน”

ประธานกรรมการเสนอเพิ่มหลักการเกี่ยวกับการคุ้มครองประชาชนโดยกำหนดให้การดำเนินการ ใดที่กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม หรือสุขภาพอนามัยของประชาชน ต้องมีการศึกษาผลกระทบ ก่อนดำเนินการด้วย

ข้อ ๙ มีเนื้อหา ดังนี้

“เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น และ ระดับประเทศ ตั้งแต่การเสนอนโยบาย การตรวจการทำงานของหน่วยงานของรัฐ และการตรวจสอบการ ทุจริตประพฤติมิชอบ”

ประธานกรรมการเสนอแก้ไขเป็น “เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร จัดการทั้งในระดับชุมชน ท้องถิ่น และระดับประเทศ ตั้งแต่การเสนอนโยบาย การตรวจการทำงานของ หน่วยงานของรัฐ และการตรวจสอบและชี้เบาะแสการทุจริตประพฤติมิชอบ”

ข้อ ๑๐ มีเนื้อหา ดังนี้

“ประชาชนได้ประโยชน์จากงบประมาณแผ่นดินอย่างเต็มที่”

ประธานกรรมการเสนอตัดความในข้อ ๑๐ ออกทั้งหมด

จากนั้น นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหา ในการรณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญ หรือที่ประชุมว่า ในการรณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญควรมีถ้อยคำสั้น ๆ หรือ สโลแกนที่สามารถสื่อความหมายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญให้ประชาชนเข้าใจได้

นายภัทรระ คำพิทักษ์ กรรมการ ในฐานะอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหาในการรณรงค์ ร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า กรรมการร่างรัฐธรรมนูญสามารถเพิ่มเติมเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องใหม่ในรัฐธรรมนูญ และประชาชนและสังคมจะได้อะไรจากร่างรัฐธรรมนูญมา ยังคณะอนุกรรมการได้ เพื่อใช้ประกอบในการ รณรงค์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน

นายศุภชัย ยาวะประภาช กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหาในการ รณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า การรณรงค์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญควรมีการประชาสัมพันธ์ไปยัง บุคคลเฉพาะกลุ่ม เช่น กลุ่มคนพิการ หรือกลุ่มผู้ใช้แรงงาน โดยการติดป้ายประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข้อดีของ ร่างรัฐธรรมนูญบริเวณโรงงาน หรือหอพักต่าง ๆ รวมทั้งการจัดทำคลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่ในโรงภาพยนตร์ หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การรณรงค์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนโดยการติดป้าย ประชาสัมพันธ์ หรือจัดทำคลิปวิดีโอเพื่อเผยแพร่ในโรงภาพยนตร์ หรือสถานีวิทยุโทรทัศน์เป็นเรื่องที่ดี แต่อาจไม่สามารถกระทำได้ เนื่องจากปัญหาเรื่องงบประมาณ อย่างไรก็ตาม แนวทางที่จะเป็นประโยชน์ต่อ การรณรงค์และเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญแก่ประชาชน คือ การจัดทำคำคมหรือสโลแกนให้เห็นถึงประโยชน์ ของร่างรัฐธรรมนูญเป็นข้อความสั้น ๆ แล้วส่งให้สถานีวิทยุโทรทัศน์ของส่วนราชการช่วยประชาสัมพันธ์ เพื่อเป็นอีกช่องทางหนึ่ง

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวม ความคิดเห็นของประชาชน คนที่หนึ่ง กล่าวว่า กรณีคณะกรรมการการเลือกตั้งจะจัดทำข้อดีและข้อเสียของ ร่างรัฐธรรมนูญเผยแพร่แก่ประชาชน มีความกังวลว่าอาจขัดต่อกฎหมายที่ให้อำนาจได้ ทั้งนี้ มาตรา ๑๑ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ พ.ศ. ๒๕๕๒ บัญญัติว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งมีหน้าที่เพียงเผยแพร่กระบวนการและขั้นตอนการออกเสียงประชามติให้ผู้มีสิทธิ ออกเสียงได้รับทราบอย่างทั่วถึงเท่านั้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พุทธศักราช ๒๕๕๙ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการ ดำเนินการจัดให้มีการออกเสียงประชามติและประกาศผลการออกเสียงประชามติ และจัดพิมพ์ ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญเพื่อเผยแพร่ด้วยวิธีการใด ๆ ให้ประชาชนทราบ ได้โดยสะดวกและเป็นการทั่วไป นอกจากนี้ ยังมีข้อสงสัยว่าหากประเด็นคำถามที่สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ เสนอให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพิ่มเติมพร้อมกับร่างรัฐธรรมนูญได้รับความ เห็นชอบจากประชาชน คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต้องแก้ไขเพิ่มเติมร่างรัฐธรรมนูญอย่างไร

นายเชษฐา โทณะวณิก ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ กล่าวว่า ประเด็นคำถามที่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติจะมีมติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพิ่มเติมต้อง ได้รับฟังความคิดเห็นของสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศประกอบการพิจารณาด้วย ทั้งนี้ ตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ต้องพิจารณาว่าคำถามของสถานีวิทยุโทรทัศน์ ชาติสอดคล้องกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากผลการออกเสียงประชามติปรากฏว่าประชาชนเห็นด้วยกับประเด็น คำถามเพิ่มเติมของสถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งชาติ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ กำหนดให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันประกาศผลการออกเสียง

ประชามติ แล้วส่งร่างรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าเป็นการชอบด้วยกับผลการออกเสียงประชามติหรือไม่ต่อไป

นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ ในฐานะอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า ประเด็นการจัดการศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายเป็นเวลาสิบสองปี หากมีผู้บริหารหรือบุคลากรจากกระทรวงศึกษาธิการมาชี้แจงและให้ข้อมูลว่าร่างรัฐธรรมนูญไม่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายตามรูปแบบที่เคยปฏิบัติมา จะช่วยลดข้อสงสัยของสังคมในประเด็นดังกล่าวได้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะรองประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน คนที่หนึ่ง กล่าวว่า จากการติดตามข่าวสารในปัจจุบันมีประเด็นที่เป็นข้อถกเถียงของสังคมในวงกว้าง คือ กรณีวาทกรรมว่า “คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญตัดสิทธิเรียนฟรีจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย” ซึ่งประเด็นดังกล่าวคณะกรรมการได้ชี้แจงต่อผู้บริหารของกระทรวงศึกษาธิการ และมีความเข้าใจที่ตรงกันว่าร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ตัดสิทธิการจัดการศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนั้น ผู้บริหารกระทรวงศึกษาธิการควรเป็นผู้ชี้แจงทำความเข้าใจกับสังคมในประเด็นดังกล่าว หรือคณะกรรมการอาจชี้แจงรายละเอียดในเอกสารสรุปสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญที่จะเผยแพร่แก่ประชาชนก็ได้

นายนครชิต สิงหเสนี โฆษกกรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการติดตามและรวบรวมความคิดเห็นของประชาชน กล่าวว่า บุคคลที่จะเป็นผู้ชี้แจงและทำความเข้าใจกับประชาชนในประเด็นการจัดการศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ควรเป็นผู้ที่ได้ให้ข้อมูลแก่สื่อมวลชนผ่านทางสถานีโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ก่อนหน้านี้ ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากรของกระทรวงศึกษาธิการ

ต่อจากนั้น นายศุภชัย ยาวะประภาษ กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการพิจารณาจัดทำเนื้อหาในการรณรงค์ร่างรัฐธรรมนูญหารือที่ประชุมเกี่ยวกับคำถามและคำตอบซึ่งจะใช้ในการบันทึกเทปโทรทัศน์เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ ดังนี้

คำถามที่หนึ่ง คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีเหตุผลใดจึงยกเลิกเรียนฟรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

คำตอบ มีเหตุผล ดังนี้

๑. พัฒนาการของเด็กก่อนวัยเรียนมีความสำคัญ เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล เพื่อมิให้เกิดปัญหาดังเช่นในอดีต ดังคำเปรียบเปรยที่ว่า “กว่าจะถึงอนุบาล ก็สายเสียแล้ว”

๒. ด้านความคุ้มค่างบประมาณ การลงทุนกับการศึกษาในระดับชั้นอนุบาล ภาครัฐจะได้ผลตอบแทนที่สูงกว่าการลงทุนกับการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

๓. ปัจจุบันเด็กเล็กที่มีอายุต่ำกว่าเจ็ดปีมีจำนวนประมาณสามแสนคน หากภาครัฐไม่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กเล็กก่อนวัยเรียนได้รับการดูแลและพัฒนา ก่อนเข้ารับการศึกษาภาคบังคับ จะทำให้จำนวนเด็กเล็กก่อนวัยเรียนซึ่งไม่ได้รับการดูแลและพัฒนาที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาภาคบังคับมีจำนวนเพิ่มสูงขึ้นทุกปี

คำถามที่สอง เดิมมีโครงการเรียนฟรีสิบห้าปี รัฐธรรมนูญฉบับใหม่กำหนดเพียงสิบสองปี จะทำให้นักเรียนที่ศึกษาในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ไม่ได้รับเงินอุดหนุนรายหัว จะมีวิธีดำเนินการอย่างไร

คำตอบ มาตรา ๔๙ วรรคหนึ่งของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย” ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายจัดการศึกษาให้แก่นักเรียนเป็นเวลาสิบห้าปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของร่างมาตรา ๕๔ ประกอบกับร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติห้ามมิให้รัฐบาลดำเนินการในเรื่องการจัดการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับสิบสองปี หากรัฐบาลเห็นว่าการจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) เป็นเรื่องจำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ รัฐบาลก็สามารถดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายก็ได้

คำถามที่สาม การยกเลิกการเรียนฟรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จะสร้างความเท่าเทียมระหว่างคนจนและคนรวยได้อย่างไร

คำตอบ พัฒนาการของมนุษย์เริ่มตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล หากก่อนชั้นอนุบาลเด็กเล็กไม่ได้รับการดูแลและพัฒนาจนเข้ารับการศึกษาชั้นอนุบาลเพื่อเตรียมความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคม อาจส่งผลกระทบต่อการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้น หากไม่มีการเตรียมความพร้อมสำหรับการดูแลและพัฒนาเด็กเล็กก่อนเข้ารับการศึกษาชั้นอนุบาล จะเกิดช่องว่างด้านการศึกษาระหว่างคนจนและคนรวยมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน

คำถามที่สี่ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้กล่าวถึงกองทุนการศึกษาสำหรับรองรับนักเรียนนักศึกษาที่ขาดแคลน มีที่มาอย่างไร

คำตอบ คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า เรื่องการให้การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ปัจจุบันภาครัฐให้การส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาให้แก่ทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติไม่ว่าจะมีฐานะร่ำรวยหรือยากจน เป็นเหตุให้นักเรียนที่ขาดแคลนและยากไร้ไม่ได้รับเงินสนับสนุนการศึกษาอย่างเพียงพอ ดังนั้น กองทุนการศึกษาสำหรับรองรับนักเรียน นักศึกษาที่ขาดแคลนเป็นการจัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญเพื่อลดความเหลื่อมล้ำด้านการศึกษา

คำถามที่ห้า สุดท้าย อะไรคือสิ่งที่ทำให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญคิดว่า ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๔ บัญญัติว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียน...” มาถูกทางแล้ว

คำตอบ กว่าจะถึงอนุบาล ก็สายเสียแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า คำตอบข้อหนึ่ง ควรปรับปรุงแก้ไขเนื่องจากหลักการเรื่องเรียนฟรีสิบสองปี คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ยกเลิกการเรียนฟรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) แต่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมุ่งเน้นให้ภาครัฐจัดการศึกษาให้แก่เด็กเล็กก่อนวัยเรียนให้ได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเสมอภาคกันตั้งแต่ก่อนชั้นอนุบาล เพื่อมิให้เด็กเล็กที่ครอบครัวยากจนต้องล่าช้าหลังด้านการศึกษาไปตลอดชีวิตเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กเล็กที่ครอบครัวยากจนซึ่งมีโอกาสได้รับการดูแลและพัฒนาตั้งแต่ก่อนชั้นอนุบาล แม้ภาครัฐจะมีโครงการเรียนฟรี สิบห้าปีจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ก็ตาม หากเด็กเล็กที่ครอบครัวยากจนไม่ได้รับการพัฒนาตั้งแต่ก่อนวัยเรียนซึ่งเป็นช่วงเวลาที่สำคัญ การมีโครงการเรียนฟรีของรัฐบาลก็จะไม่เกิดประโยชน์เด็กที่ยากจน

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หลักการเรื่องการจัดการศึกษาตามร่างมาตรา ๕๔ มีประเด็นที่สังคมให้ความกังวลในเรื่องการเรียนฟรีสิบสองปี เหตุใดคณะกรรมการจึงกำหนดให้เริ่มตั้งแต่ชั้นก่อนวัย

เรียนจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งเป็นประเด็นที่yakต่อการอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชน เนื่องจากเป็นเรื่องของการบริหารงบประมาณของภาครัฐ ว่าภาครัฐมีความพร้อมที่จะดำเนินโครงการเรียนฟรีจนถึงระดับใด

- เรื่องการจัดการศึกษาสิบสองปีโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายนั้น คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ยกเลิกการเรียนฟรีในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๔ - ๖ โดยในร่างมาตรา ๕๔ บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่วนเรื่องการให้การศึกษาภายหลังสิบสองปี ควรให้เป็นนโยบายของรัฐบาลว่าจะส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาเพิ่มเติมนอกเหนือจากสิบสองปีก็ได้

- ความว่า “รัฐต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต” ในวรรคสามของร่างมาตรา ๕๔ เป็นหลักการที่รองรับการจัดการศึกษาภายหลังการศึกษาภาคบังคับสิบสองปี โดยกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่ต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิต

- การศึกษาภาคบังคับที่กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องจัดการศึกษาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายในร่างมาตรา ๕๔ เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการจัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ส่วนการจัดการศึกษาให้แก่เด็กเล็กก่อนอนุบาลกับการจัดการศึกษาหลังจบการศึกษาภาคบังคับ ในร่างมาตรา ๕๔ วรรควรรคสาม กำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการในระบบต่าง ๆ รวมทั้งส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วย และหากผู้เรียนไม่มีเงินก็มีสิทธิได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐด้วย ดังนั้น ประชาชนทุกคนจะไม่ถูกตัดสิทธิการได้รับการศึกษาจากรัฐ

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันอังคาร ที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๙ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๐ นาฬิกา

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณฤพนธ์ ฐิติจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์